պատշաճիլ անոր համար գլխաւորաբար, որ մինչ մեկ կողմանէ ժողովրդական տարրը կրթելու համար գիտէ ըլլալ ժողովրդական եւ կրթական, միւս կողմանէ գրական համայնքը գոհացնելու համար չի դանդաղիր մտնել գրական սահմանը. սոյն սահմանը գեղեցկապէս զարգացող յօդուածներէն մասնաւորապէս Ա. Ալպոյաճեանի "Կ. Պոլսոյ պատրիարքութիւնն ու Պրուսայի, Իզմիրնէի եւ Ռոտոսթոյի Առաջնորդութիւնները" (209—214) պատմական յօդուածին Խ. Ուղուրիկեանի "Եռակմանց թէ Եռակրմպանց"ին (226—228), Նորայրի "Բառագրական"ին (251—2) եւ Հեղինակին "Ծծմոր"ին (340) կը հրաւիրենք յարգանք գրական աշխարհի մտադրութիւնը։ Բառագրագիրը մեծ գոհունակութեամբ կրնայ գործածել 268, 286, 322 էջերը գրաւող Հայ-Ֆրանս. երաժշտական, բուսական եւ "որկորեան" բառերու սիրուն հաւաքոյթը։ — Հոս վերջակետի թումբը կրայինք դնել տողերուս հոանքին, եթէ Յ. Պարոնեանի "Պպանեցէք ագեղ էրդքերը, եւ վստահ եղէք որ պիտի գեղեցկանան անոնք" խօսքը մտքերնիս ինկած չըլլար։ Կը զարմանանք, քննադատութեան ցայժմ անհակառակելի ապացոյցներով հաստատած իրողութիւններն անտեսած՝ ինչպէս կրնայ յարգ. Հեղինակը "Հայ Մատենագրութիւն տիտղոսը կրող (325—327) ժամանակագրական ցանկին մէջ Լուսաւորչին՝ Յանիթապատում ճառ+ վերագրել. Մաշտոցին՝ Մաղոց էէր+ ե- ազբ+ ինչ, կամ ինչպէս՝ Ուղիւպ քուրմ Հանուց՝ օդային անձնաւորութեան մարմին զգեցնել, Զենոբ Գլակը չորրորդ դարու մէջ զետեղել եւ Մովսէս Խորենացին՝ կորեան ժամանակակից դասել. ցանկալի է որ "Պատշաճից որինաց" (339) մէջ յառաջադիմած ատեն, չմոռցուի յառաջադիմութիւնը նաեւ ազգային գրականութեան մէջ...։ 1910 տարուան "Ամենուն Տարեցոյց"ին կը մաղթենք աւելի փայլուն յաջողութիւն։

ՎԱՐԴԱՆ

---

5. ԺԱՄԱԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆՆ ԼԱՏԻՆԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԱԾ

Վենետիկեան Մեծ. Հարք առաքիւ Սրբ. Քահանայապետի Պիոսի ԺԱ. 50ամեայ Յոբելինի նուիրած են Նորին Սրբութեան Հայ Ժամակարգութեան լատիներէն թարգմանութիւնն՝ „Breviarium Armenium sive dispositio communium Armeniacae Ecclesiae precum a sanctis Isaaco Patriarcha, Mesrobio Doctore, Kiudio[1] atque a Ioanne Mantagunensi habita nunc primum in latinam linguam translatum. Venetiis, a. D. MCMVIII", կատարուած ի ձեռն Գեր. Հ. Յ. Աւգերեանի։ Ազնուագոյն նուէր մը ազնուական Յիշատակի առթիւ։

Թարգմանութիւնն եղած է շատ յաջող եւ, ինչպէս կը պահանջուէր, ըստ կարի բառացի, միայն Սաղմոսներն պատշաճ տեսնուած են լատ. Vulgataի համաձայն դրուիլ։ Թարգմանութիւնն կը ներկայացնէ պարզապէս ժամակարգութիւնն հանդերձ երգերով, ի բաց ձգուած են հետեւաբար Շարականք, որոնք ի հնուց անկախ բաժին մը նկատուած են։ Աչքի կը զարնէ միայն ներկայ հրատարակութեանս որ եւ իցէ յառաջաբանէ կամ ծանօթութիւնէն մերկութիւնը. որ սակայն, ինչպէս հաճած է ծանուցանել մեզ Մեծ. Թարգմանիչն, կամաւ եղած է, նկատելով զայս "ի պէտս բարեպաշտաց" առձեռն ժամագիրք մը, քննական "ի մասոյ" առանձինն ի լոյս հանելու նպատակաւ. որուն արագ եւ յաջողագոյն հրատարակութիւնն կը մաղթենք ի սրտէ։

Հ. Ն. Ա.

---

1 Բաղձալի էր գասական հայերէնի յատուկ անուանց ստուգաբանութիւնն գասական լեզուի մէջ, որպիսի է լատիներէնն, ըստ հնոյն տեսնել Giut, Mandacunensi, Mesropio, ինչպէս այլուր եղած է (Հմմտ. Յեր-Ter, p. 9 եւն)։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏՄՈՒԱԿԱՆ — Երեմիա Չէլէպիի Կ. Պոլսեցւոյ Պատմութիւն Սամպօլայ. 97։ — Կիւրիոն կաթողիկոս Վրաց. 103։

ՄԱՏԵՆԱԳՐԱԿԱՆ — Մխիթար Գօշի Դատաստանագիրքը եւ Հայոց հին քաղաքացիական իրաւունքը. 109։ — Գր. Մագիստրոսի գրուածոց նոր հաւաքածոյ մը Անտոնեան Հարց մատենադարանի մէջ. 109։

ԱԶԳԱԳՐԱԿԱՆ — Սասմանց տուն. 111։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ — Ցիմնամեայ Կարապետ էֆ. Պնծեանի. 118։

ԼԵԶՈՒԱԳԱՆԱԿԱՆ — Ակնայ գաւառաբարբառը. 120։

ԱՑԼԵՒԱՑԼՔ — 1. Սասուն ամսաթերթը. 124։ — 2. Վարագայ հայրիկեան վարժարանը. 125։ — 3. Քանի մը խօսք եւս 1907 եւ 1908 լոյս տեսած հայերէն թերթերուն վրայ 126։ — 4. Թէոդիկի, Ամէնուն տարեցոյցը. 127։ — 5. Ժամակարգութիւնն լատիներէն թարգմանուած. 128։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՂ ԵՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԽՄԲԱԳԻՐ

Հ. ՌԱՓԱՅԷԼ Վ. ՊԱՐՈՆՅ

ՎԻԵՆՆԱ. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

digitised by A.R.A.R.@